

Stod i första ledet i kvinnornas kamp

F. rektorn för Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad Honorine L. Hermelin Grönbech har avlidit i Älvsjö vid närmare 91 års ålder. Hon var född på Ulfåsa i Östergötland såsom dotter till friherre Joseph Hermelin och hans maka Honorine, född von Koch. Efter avslutad skolgång genomgick hon Anna Sandströms Högre lärarinneseminarium och bedrev studier i naturvetenskapliga ämnen vid Stockholms högskola och i humanistiska ämnen vid Uppsala universitet bl.a. i historia för professor Harald Hjärne.

Åren 1907—1918 tjänstgjorde hon vid Brummerska Skolan och vid Anna Sandströms Högre Lärarinneseminarium. Tillsammans med Elisabeth Tamm bildade hon Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad, vars rektor hon var under hela dess verksamhetstid åren 1925—1954. Hon var även kommunalt verksam.

År 1947 ingick hon äktenskap med professor Vilhelm Grönbech, vars skrifter hon i stor omfattning översatte till svenska. Bland hennes egna skrifter främst med pedagogiskt och psykologiskt innehåll kan nämnas *Har vi en livsåskådning?*. Skolan har makt, De hemliga rollerna samt den självbiografiska *Från Ulfåsa till Fogelstad*. Som föreläsare var hon livligt uppskattad. Närmast sörjande är



brodern Gösta Hermelin f. godsägare, Ulfåsa, Motala, med familj, fyra halvsyskon med familjer samt styvsonen dr. Bo Grönbech, Köpenhamn.

Honorine Hermelin har slutat sitt långa, verksamma liv under vilket hon betytt så mycket för så många. Hon växte upp i ett högadligt hem, där fadern, Joseph Hermelin med sin frisinnade, starkt sociala och pacifistiska inställning i samhällsfrågor, betydde ofantligt mycket för sin stora barnaskara. För familjeflickor på den tiden stod inte så många yrken till buds. Honorine blev lärarinna, en uppgift som för övrigt passade henne precis. Hon var som född till pedagog och blev hela livet älskad av sina elever, vare sig de gick i privatskolorna, där hon undervisade, eller var en i den stora skaran av arbeterskor, som gick på Medborgarskolan på Fågelsta, för vilken hon så småningom blev rektor.

Hon kom en gång till gården Julita, Elisabeth Tamms gård i Södermanland dit skolan blev

förlagd, som ledare under första världskriget för en skara arbetslösa kvinnor för att rensa rovor eller var det kanske för att gallra skogsplantor. Och där levde hon sedan så gott som resten av sitt liv.

Den kända läkaren Ada Nilsson har kallat en bok som hon gav ut "På barrikaden" och på barrikaden bredvid Ada stod Honorine Hermelin troget till sitt livs slut. Efter kvinnornas rösträttsrörelseseger begrep ledande politiska kvinnor att striden inte var vunnen för kvinnornas räkning utan måste föras vidare. Den grupp som utan tvivel kom att betyda mest och som säkrat sin plats i kvinnornas kamphistoria samlade sig kring Medborgarskolan på Fågelsta och tidningen Tidevarvet.

Till dem hörde Honorine Hermelin tillsammans med vännerna och medarbetarna Elisabeth Tamm, Kerstin Hesselgren, Elin Wägner och fler till. Hon var kretsens historiker och filosof och i Tidevarvet kan man vid sidan av hennes böcker, finna artiklar i dessa ämnen av hennes hand under alla årgångar som tidningen utkom.

Kring Tidevarvet, där jag under några år var en hängiven springflicka, lärde jag känna denna krets av kvinnliga stridskämpar. De var en skara av högt begåvade, kunniga och för kvinnokampen entusiastiska kvinnor. Just kämpar, för dessa kvinnor var också viljestarka. Stridens vågor kunde gå höga om vilken väg som säkrast skulle föra till de mål som de hade satt upp för sig: jämställdhet med männen, axlandet av kvinnornas sociala ansvar och inträde i samhället, fred på jorden.